

keutuu ahdistavana kaikkialle niissä kodeissa, missä kuolemaa odotetaan.

Ulkona viereisessä huoneessa istuvat muut. Äiti yksin valvoi vuoteen vieressä. Kaikkien huoneiden läpi kuului seinäkellon naksutus taukoamatta, ja jokainen ääni kuului kauhean peloittavalta.

Ingeborg oli mennyt hervottomaksi. Luomiensa peitossa lepäsivät silmät kuin kaksi sammaltunutta palloa, eikä hän enää nähnyt mitään. Mutta välistä kouristi kuolemankampailu hänen rasittuneita jäseniään ja hän huusi ääneensä.

Niin kului tunti toisensa perästä, sillä aikaa kuin henki teki lähtönsä.

Aamupuolella yötä ponnahti Ingeborg yhtäkkiä istumaan vuoteessaan, ja huikkeasti huulaen vei hän kätensä sydämelleen — sitten hän kaatui takaisin pitkälleen.

Henrik syöksyi sisään. Hän luuli, että kaikki on jo lopussa. Mutta kun hän seiso i vuoteen jalkapäässä ja vapisi, ikäänkuin olisi kuolema häntä itseään ohimennen koskettanut, raotti Ingeborg silmiään ja tuns i hänet.

Ensin hän hymyili veljelleen: hän tuns i tämän. Mutta sitten hän virkkoi tälle:

“Oletko täällä? Miksi et ole nukkumassa? Mene nyt, ei saa katsoa minua.”

Ja kun Henrik oli mennyt, kallistui Ingeborg äitinsä rintaa vasten ja sanoi:

“Miksi et sanonut minulle, että Henrik oli täällä. Se tekee hänelle niin pahaa, kun minä huudan.”

Kouristukset lisääntyivät. Ne pudistelivat häntä kauheasti. Mutta silmät oveen tähdättyinä hän makasi hiljaa paikoillaan päästämättä huutoa, eivätkä kuoleman tuskat saaneet häntä edes kertakaan huokaisemaan.

Se olisi tuottanut tuskaa Henrikille.

Viimein hän pyysi saada nähdä veljensä. Tämä tuli, ei voinut virkkaa sanaakaan; Ingeborg ponnisti viimeiset voimansa ja sai kiedotuksi koukuiset käsivartensa veljensä kaulaan.

“Älä itke, minun on hyvä olla.”

Sitten hän vaipui hervotonna alas.

Hän makasi pää sivulle taipuneena kuin katkennut kukkanappu; hän oli kuollut hyväillen viimeistä kertaa veljeänsä.

Rikkauksien Lisääntyminen Ja Työläiset

PORVARILLISMIELISET politikoitsijat, ekonomistit, sanomalehtimiehet, yleensä kaikki kapitalistiluokan jäsenet ja heidän palveluksessaan olevat ainekset selittävät selittämästä päästyäänkin, että vallitsevan kapitalistisen yhteiskunnan tuotannon tehoistuminen tarkoittaa hyvinvoinnin lisääntymistä kaikille yhteiskunnassa eläville ihmisille — työläisille yhtä hyvin kuin työnantajillekin. “Mikään yhteiskunta,” näin he selittävät, “ei ole voinut tarjota kansalaisilleen sellaista hyvinvointia, loistoa ja yltäkylläisyyttä, kuin vallitseva yhteiskunta.” Ja ikäänkuin “itserakauden aiheeksi” työläisille he jatkavat, että “työläisten palkat, työ- ja olosuhteet ovat nykyään niin hyvät, että mistään historiasta ei niille voida vertaisia löytää.” Kaikki tämä tällainen jutustaminen jatkuu tarkoituksella säilyttää työläisissä tyytyväisyys vallitsevaan järjestelmään. Nykyisen yhteiskunnan varallistuminen, tuotannon tehoistuminen, lisääntyminen ja muut sellaiset edistystä osottavat seikat eivät tarkoita sitä, että työläisten hyvinvointi lisääntyisi. Päinvastoin, mitä voimaperäisemmäksi käy kapitalistinen tuotanto, sitä epävarmemmaksi muuttuu työläisten elämä, sitä vaikeammaksi heille käy hankkia edes välttämättömät jokapäiväisen elämän välineet, joihin ensitilassa kuuluvat ruoka, vaatetus ja suoja.

MARX aikoi-
naan kir-
joitti kapi-
talistisen talouden
historiallisesta kehi-
tyssuunnasta varsin
sattuvasti seuraaval-
la tavalla: "Kuta
suurempi on yhteis-
kunnallinen varalli-
suus, toimiva pääo-
ma, sen lisääntymi-
sen laajuus ja voi-
ma, ja siis myöskin
köyhälistön abso-
luuttinen määrä ja
sen työn tuottovoii-
ma, sitä suurempi
on suhteellinen lii-
kaväestö eli teolli-
suuden vara-armei-
ja. Käytettäväksi
tarjoutuvaa työvoi-
maa synnyttävät sa-
mat syyt kuin pää-
oman paisuntavoi-
maakin. Teollisuu-
den vara-armeijan
suhteellinen suuruus

lisääntyy siis yhtä rinnan varalli-
suuden tekijöiden kanssa. Mutta kuta
suurempi tämä vara-armeija on toimivaan
työläisarmeijaan verrattuna, sitä suurempi
on pysyväinen liikaväestö, jonka kur-
juus on käännettyssä suhteessa sen työra-
situkseen. Kuta suurempi vihdoin on työ-
väenluokan Latsaruskerros ja teollisuuden
vara-armeija, sitä suurempi on virallisesti
tunnustettu köyhäläisyys. **Tämä on kapi-
talistisen kasautumisen ehdoton, yleinen
laki.** Sen samoin kuin kaikkien muiden-
kin lakien voimaantumiseen vaikuttavat
monenlaiset seikat, joiden erittelemine
ei kuulu tähän."

Tätä edellä olevaa Marxin lausuntoa
vastaan ovat väittäneet monet porvarilli-
set taloustieteilijät. Mutta epäonnistu-
neesti. He eivät ole voineet kumota sen
paikkansapitävyyttä. Kapitalistisen te-
ollisuuden tehoistuminen, jota auttavat

kaikki tekniikan erilaiset saavutukset, tar-
koittaa ruumiillisen työvoiman kysynnän
vähentymistä. Sehän luonnollista. Ja ruu-
miillisen työvoiman kysynnän vähentymi-
nen tarkoittaa työttömäin armeijan lisään-
tymistä, teollisuuden vara-armeijan suu-
rentumista. Työttömyys muuttuu pysyväi-
seksi ilmiöksi, mitä ei voida hävittää mil-
lään tavalla kapitalistisen järjestelmän
säilymisen aikana. Nyt jo huomaamme,
että yleensä kaikissa kapitalistisissa teol-
lisuusmaissa löytyy suunnattoman paljon
työttömiä, joille ei ole paikka tuotantoelä-
mässä. Tässä työttömäin armeijassa to-
sin voi tapahtua muutoksia, siihen kuulu-
vat yksilöt vaihtuvat. Mutta säännöllises-
ti se näyttää vaan lisääntyvän. Vihdoin
nämä työttömät joutuvat yhteiskunnan
"virallisesti huolehdittaviksi hylkiöiksi,"
joista ei ole juuri minkäänlaista hyötyä
koko yhteiskunnalle. Näiden tarpeetto-

miksi käyneiden avustamiseksi sitten joudutaan toimimaan monella eri tavalla. Kaikenlaisia hyväntekeväisyyslaitoksia ja orgaaneja perustetaan kapitalistien luokkaan kuuluvain taholta ja samoin työläistenkin piireissä joudutaan toimimaan monella eri tavalla työttömien avustamiseksi.

Kapitalistisen tuotantotavan ominainen taipumus näyttää olevan, että se alituisesti ja nopeasti lisää pysyvää pääomaa, pääomaa mikä on sijoitettu tuotantovälineisiin, ja vähentää vaihtuvaa pääomaa eli sitä osaa, mikä menee työläisille palkkoina. Mitä suuremmaksi kasvaa pysyvä pääoma, sitä nopeammassa tahdissa tapahtuu itse tuotantotavassa syvälle käyviä ja vaikuttavia kumouksia, jotka sitten vuorostaan, koska ne lisäävät ruumiillista työvoimaa vähentäviä koneita, vähentävät työläisten tarvetta ja niin tehden pienentävät vaihtuvan pääoman osuutta. Näin siis, mitä suurempia pääomia kapitalistinen teollisuus saa käytettäväksensä, sitä vaikeammaksi käy työläisten saada työvoimansa kaupaksi.

Porvarilliset taloustieteilijät kylläkin väittävät, että kapitalistisesti omistettujen rikkauksien lisääntyminen lisää työläisten kysyntää. Mutta tämä ei pidä paikkaansa, kuten edellä jo olemme osottaneet. Työn kysyntää ei määrää kokonaispääoman suuruus, vaan sen vaihtuvan osan suuruus. Ja tämä vaihtuva osa pienenee suhteellisesti samalla tavalla kuin pysyvä pääoma kasvaa.

“Työn kysyntä,” sanotaan Marxin pääoma teoksen ensimmäisessä osassa, “ei ole samaa kuin pääoman lisääntyminen, työn tarjonta ei samaa kuin työväenluokan lisääntyminen, niin että kaksi toisistaan riippumatonta voimaa vaikuttaisivat toisiinsa. Peli on väärä. Pääoma toimii samalla kertaa kummallakin puolen. Kun sen kasautuminen toiselta puolen lisää työn

kysyntää, lisää se toiselta puolen työläisten tarjontaa niitä ‘vapauttamalla’, samalla kun yht’aikaa työttömien painostus pakottaa työssäolevia tekemään enemmän työtä, siis vississä määrässä tekee työn tarjonnan riippumattomaksi työläisten tarjonnasta. Työn kysynnän ja tarjonnan lain liikunto tällä pohjalla tekee pääoman itsevallan täydelliseksi.”

Runsas työvoiman tarjonta tosin tarkoittaa “hyvinvoittoa” kapitalisteille, koska sellaisen tilan vallitessa voidaan entistä tehoisemmin riistää työssä olevia työläisiä, maksaa vähemmän palkkaa ja vaatia enemmän työtä. Mutta työläisille sellainen tilanne tarkoittaa sanomattomia kärsimyksiä, puutetta ja kurjuutta. Eipä siis ole aivan aiheetonta, kapitalisteille nimittäin, vallitsevasta “hyvinvoinnista” puhuminen. Ne työläiset, jotka saavat olla työssä, tekevät kaikkensa säilyttääksensä työpaikkansa. Työnantajat tosin vakuuttavat, että työvoiman vaihtuminen kun on vähentynyt huomattavasti, niin se jo sinänsä “todistaa” työläisten olevan “tyytyväisiä” työ- ja palkkasuhteisiinsa. Tämä työvoiman vaihtumisen vähentyminen kuitenkin ei johdu siitä, että työläisten työ- ja palkkasuhteet olisivat kyllin hyvät tyydyttämään työläisiä, vaan yksinkertaisesti siitä, että työläiset kun näkevät suuret työttömien joukot, niin he eivät uskalla eivätkä tahdo jättää työpaikkojansa, jos suinkin vaan voivat ne säilyttää.

Kapitalististen rikkauksien lisääntymisen tarkoittaa alati paisuvaa kurjuutta työläisille. Tuotantolaitokset muuttuvat entistä suuremmiksi ja uudemmanaikaiksiksi, ne voivat valmistaa tuotteita aina vaan joutusammin, mutta ne samalla tarvitsevat aina entistä vähemmän työläisiä. Työnantajain ja työläisten etujen välinen juoppa käy yhä syvemmäksi ja lähemmäksi joutuu se aika, jolloin vallitsevan, kapitalistisen järjestelmän täytyy välttämättömästi hävitä.